SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:885

av Annelie Hastig Olsson (M)

Omprövning av fastighetsnära insamling för glasförpackningar

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ompröva fastighetsnära insamling (FNI) för glasförpackningar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Fastighetsnära insamling (FNI) infördes för att öka återvinningen av förpackningar. För glas riskerar reformen att få motsatt effekt. Glas hade redan före FNI en hög insamlings- och återvinningsgrad genom ett väl fungerande system med återvinningsstationer och glasigloos. Samtidigt visar de underlag som låg till grund för reformen att potentialen att öka insamlingen av glas var begränsad jämfört med andra materialslag.

Glas är ett unikt förpackningsmaterial eftersom det kan återvinnas obegränsat antal gånger utan kvalitetsförlust. Förutsättningen är att den insamlade råvaran håller hög kvalitet. Undersökningar genomförda efter införandet av FNI visar på en tydlig trend av att insamlat glas i allt större utsträckning innehåller betydligt mer finfraktion samt högre halter av föroreningar såsom keramik, sten och porslin vilket påverkar kvalitén på den insamlade materialet negativt.

Konsekvensen blir att en större andel av det insamlade glaset inte längre kan användas för nya glasförpackningar utan i stället nedgraderas till mindre värdeskapande användningsområden. Därmed försämras förutsättningarna för en verkligt cirkulär glasåtervinning samtidigt som glasindustrin förlorar tillgång till en viktig sekundär råvara.

Nyare analyser indikerar att insamlingsmetoden har stor betydelse för den faktiska materialåtervinningen. Samtidigt visar de senaste uppgifterna för 2025 att återvinningsgraden för glas i Sverige har minskat från cirka 83 procent till 79 procent. Detta väcker frågor om huruvida dagens system verkligen levererar de miljövinster som var avsikten.

FNI innebär dessutom högre kostnader för insamling, transporter, sortering och behandling. Konsekvensutredningar visar att ett system där glas undantas från FNI kan ge likvärdig eller bättre miljönytta till betydligt lägre samhällskostnad.

Dagens lagstiftning utgår från att samma insamlingsmodell ska användas för alla material. Glas skiljer sig dock från plast, papper och metall genom att materialets värde är direkt beroende av att kvaliteten bevaras genom hela återvinningskedjan. Ett enhetligt system riskerar därför att missgynna ett av de mest cirkulära förpackningsmaterialen.

Glas är inte avfall utan en strategisk råvara för svensk industri. Lagstiftningen bör därför utformas för att maximera verklig materialåtervinning, hög råvarukvalitet och kostnadseffektivitet. När återvinningsgraden nu sjunker samtidigt som kostnaderna ökar finns starka skäl att ompröva kravet på fastighetsnära insamling av glas och ersätta det med ett material anpassat system som stärker både miljön och svensk glasindustri.

Fastighetsnära insamling behandlar alla material lika, trots att materialens förutsättningar är olika. Resultatet riskerar att bli att ett av samhällets mest cirkulära förpackningsmaterial missgynnas genom sämre råvarukvalitet, högre kostnader och lägre faktisk återvinning, i strid med principen om högvärdig och kostnadseffektiv cirkulär ekonomi.

Glasförpackningar är en central del av Sveriges livsmedels-, dryckes- och läkemedelsförsörjning. Svensk produktion av glasförpackningar används dagligen av producenter inom livsmedel, dryck, läkemedel, kemi och hygienprodukter. Tillgången till återvunnet glas är därför inte enbart en miljöfråga utan även en fråga om försörjningssäkerhet och industriell konkurrenskraft.

Annelie Hastig Olsson (M)